

Vurdering og klagebehandling

09.September 2025

Bergen

Statsforvaltaren i Vestland

Tema

- Opplæringsforskrifta, kapittel 9
- Klage på standpunktkarakter
- System for klagebehandling
- Erfaringar frå klagebehandlinga i 2025
 - Kva kjenneteiknar saker som vart stadfesta og oppheva

Kompetansebegrepet i LK20

Kompetansedefinisjon i overordna del 2.2:

*Kompetanse er å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. **Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning.***

Formålet med og grunnlaget for vurdering i fag § 9-1

- Formålet med vurdering
- Utgangspunkt i kompetansemåla
- Teksten om faget
 - Fagets relevans og sentrale verdier
 - Kjerneelement
 - Tverrfaglege tema
 - Grunnleggjande ferdigheiter
- Elevane skal vere kjende med læreplanen i faget
- Om føresetnader, fråvær, orden, åtferd og innsats

Undervegsvurdering i fag § 9-11

- «Vurdering som blir gjort før opplæringa er avslutta, er undervegsvurdering.»
- Undervegsvurderinga i fag skal vere ein integrert del av opplæringa, og ho skal tene til å fremje læring, auke kompetansen i faga og gjere opplæringa betre tilpassa den enkelte.
- Undervegsvurderinga kan vere munnleg, skriftleg eller begge delar.

Sluttvurdering i fag § 9-15

- Sluttvurderinga skal gi informasjon om kompetansen til elevane ved avslutninga av opplæringa i fag.
- Grunnlaget for sluttvurderinga i eit fag er kompetansemåla i læreplanen i faget, jf. § 9-1.
- Sluttvurderingar i grunnskolen er standpunktkarakterar og eksamenskarakterar.

Standpunktkarakterar i fag § 9-16

"Standpunktkarakterar skal vere eit uttrykk for den samla kompetansen elevane har ved avslutninga av opplæringa."

"Kommunen [...] skal sørge for at elevane er kjende med kva det blir lagt vekt på i fastsetjinga av standpunktkarakterane."

"Elevane skal ha fått høve til å vise kompetansen sin på fleire og varierte måtar."

"Kompetansen som elevane har vist i den tida dei har fått opplæring, skal takast med i vurderinga når standpunktkarakterane skal fastsetjast."

§ 9-1 Formålet med og grunnlaget for vurdering i fag

"Grunnlaget for vurdering i eit fag er kompetansemåla i læreplanen i faget. Kompetansemåla skal forståast i lys av teksten om faget i læreplanen."

Vurdering i orden og åtferd § 9-2

Føremål:

- Fremje sosial læring
- Bidra til trygt og godt skolemiljø
- Gi informasjon om elevens orden og åtferd

Skulereglane på skulen er grunnlaget for vurderinga.
Kompetanse i fag skal ikkje trekkjast inn.

Standpunktkarakter i orden og åtferd § 9-17

- Uttrykk for eleven sin orden og åtferd etter opplæringa er avslutta
- Ei heilskapleg vurdering av orden og åtferd gjennom opplæringstida.
- Rektor har ansvaret for at standpunktkarakterar i orden og i åtferd blir fastsette etter drøftingar med kontaktlærar

Varsling om at karakteren kan falle bort eller bli sett ned § 9-7

- Når det er klart at ein elev står i fare for ikkje å få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i eitt eller fleire fag, skal kommunen sørgje for at eleven straks blir varsla skriftleg om det.
- Dersom eleven ikkje er myndig, skal også foreldra varslast.
- Kommunen skal også sørgje for at elevane får varsel dersom dei står i fare for å få karakteren nokså god (Ng) eller lite god (Lg) ved halvårsvurdering eller standpunktkarakter i orden eller i oppførsel.
- **Varselet skal gi eleven høve til å få karakter i fag eller til å betre karakteren i orden eller i oppførsel.**

Klage på vurdering, opplæringsforskrifta

kapittel 10

Kven kan klage?

- Elev
- Elevar under 15 år må ha skriftleg samtykke frå føresette
- Føresette til elevar under 18 år har sjølvstendig klagerett
- Klagefristen er 10 dagar
- Fristen blir avbrutt viss eleven ber om grunngjeving
- Skulen kan avvise klage som er sett fram etter fristen

Kva kan eleven klage på?

Om reglane om standpunktvurdering i opplæringsforskrifta § 9-16 har blitt følgt. Det vil seie:

- Om eleven har blitt gjort kjend med kva som blir vektlagt, samt kva kompetanse i faget er og korleis eleven kan vise kompetanse
- Om eleven har fått opplæring i kompetansemåla og fått vise kompetanse på fleire og varierte måtar
- Om den samla kompetansen har blitt vurdert på slutten av opplæringa

Eleven kan altså klage på saksbehandlinga, ikkje sjøve karakteren.

Klage på vurdering i fag § 10-4

- Skulen sender klagen til Statsforvaltaren, med
 - Fråsegn frå faglærar om korleis karakteren er fastsett eller kvifor det ikkje er sett karakter
 - Fråsegn frå rektor om saksbehandlinga ved skulen
 - Rektor har eit ansvar for å kvalitetssikre faglærar si fråsegn
- Skolen kan omgjøre standpunktkarakteren til gunst for klageren
- Klagar skal ha kopi av oversendinga

Klage på vurdering i fag § 10-4

- Vi vurderer om gjeldande føresegner om karakterfastsetting er følgde

Resultat:

- Klagar får **ikkje medhald** - karakteren blir ståande
- Vedtak om standpunktkarakter blir **oppheva** og sendt tilbake til skulen for ny vurdering
- Klagen blir **avvist**

Klage på vurdering i orden og åtferd § 10-6

- Skulen sender klagen til Statsforvaltaren, med følgjande dokumentasjon:
 - Fråsegn frå kontaktlæraren til eleven og rektor
 - Kopi av skulereglane
 - Ei oversikt som viser korleis skulen har behandla saka
 - Dokumentasjon på at eleven og foreldra har fått varsel om at eleven kan få nedsett karakter
 - Eventuell anna korrespondanse med heimen
- Vi avgjer om klagen skal føre til at karakteren blir ståande, eller sett opp eller ned

System for klagebehandling - saksbehandlingstid

- Krav om å behandle saka «uten ugrunnet opphold»
- Sivilombudet:

Den særskilte ordningen for ferieavvikling for lærere er en særlig utfordring når det kommer til saker der Fylkesmannen opphever en standpunktkarakter og sender den tilbake til skolen for ny vurdering, da dette ikke uten videre er tilstrekkelig grunn til å kalle en lærer tilbake fra ferie.

- Kommunen og skulane må ha eit system for å handtere desse klagesakene

Klagesaker standpunktkarakterar i 2025

- Grunnskule: 117 (vi oppheva 21 %)
 - IV: 2
 - Orden/oppførsel: 3
 - Fastsetting av karakter i fag: 112
- Bergen kommune: 66 saker opphevet: 12 stk (18.8%)

Kva kjenneteikna sakene vi oppheva?

- Det blir ikkje gjeve tilstrekkeleg konkrete skildringar av eleven sin kompetanse
 - Det kan til dømes vere vist til at eleven viser låg eller middels kompetanse, eller vist til generelle kjenneteikn på måloppnåing
- Vi er i tvil om det er lagt vekt på forhold som ligg utanfor kompetansemåla i faget
 - Innsats, fråvær, føresetnader, orden eller åtferd

Kva kjenneteikna sakene vi stadfesta?

- Konkrete skildringar av eleven sin kompetanse som dekker breidda i faget
- Grunngjevinga viser at eleven har fått høve til å vise kompetansen sin på fleire og varierte måtar
- Det er ikkje lagt vekt på forhold som ligg utanfor kompetansemåla

I tillegg:

- Dei er tydelege på at ein i opplæringa har gjort elevane kjend med måla for opplæringa og kva som blir lagt vekt på ved fastsetjinga av standpunktkarakteren
- Svarar på det eleven problematiserer i klagen
- Ikkje naudsynt med avhandlingar – så lenge ein er presis i faglærarutala

Meir informasjon

Kompetansepakke Udir:

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/kompetansepakker/>

Udir om standpunktkarakter:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/vurdering/sluttvurdering/standpunktvurdering/#a173400>